

## ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.  
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:  
szombaton és egyes rendki-  
vüli alkalmakkor.

# A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:  
Városi közlevéltár (városház,  
földszint 7. sz. lde küldendők  
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:  
Városi könyvnyomda-vállalat  
irodája. lde küldendők  
az előfizetési díjak és hirde-  
tések.

## KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

### A városi takarékpénztárakról.

Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése kimondotta a városi takarékpénztár felállítását és a részleteket kidolgozó bizottság serényen halad munkájában, melyet a közgyűlés elé fog terjeszteni.

Mi, akik a városi takarékpénztár eszméjét ismételtelen felszínre hoztuk, valóban örülünk a törvényhatósági bizottság bölcs intézkedésének és reméljük, hogy a megalakulandó takarékpénztár jövedelme nagy hasznot fog hozni házipénztárunknak és a pótladót csökkenteni fogja.

Hogy a városi takarékpénztárnak mennyit javítottak a városok közjövödelmén, az alább következők fényesen igazolják.

A községi takarékpénztárak igazi hazája Németország. Poroszországban az 1895-ik évben 1483 takarékpénztár volt, köztük 620 városi, 6 tartományi, 370 kerületi és 172 községi takarékpénztár.

1883-ban megalakult a takarékpénztárak szövetsége, mely az összes német államokból közel 1000 takarékpénztárt, mintegy 3 milliárd betéttel fűz egy szerves és hatalmas kötelékbe.

A takarékpénztárak ezen szövetségében megnyilatkozó erő törte meg a kormánynak a postatakarékpénztár felállítására irányzott törekvését, amire nézve az 1885-ik évben tettek sikertelen kísérletet.

Az 1818-ban létesült berlini városi takarékpénztár betétállománya az 1900-ik évben 253,000.000 márka, tiszta nyeresége pedig 1,986.000 márka volt. A takarékpénztár saját vagyona különben 18,709.500 markát tett ki az 1901. év végén.

A községi takarékpénztárak sikereit tekintve Németország után mindjárt Ausztria következik, ahol a postatakarékpénztári intézmény behozatala dacára a községi takarékpénztárak a virágzásnak igen magas fokát érték el.

Az ausztriai takarékpénztárak közül 81% községi, 5.5% kerületi és csak 13.5% társulati. Tehát túlnyomó többségben községi.

A prágai takarékpénztár betétjei 1901-ben 113,482.126 kor. 58 fillért értek el s a takarékpénztár saját vagyona 7,443.518 kor. 83 fillér volt.

Bécs városa az 1907. év elején alapította községi takarékpénztárát s ebbe egy fillért sem fektetett be; csak a községtől kapott az alapítás költségeire és az előszükségletekre visszafizetendő előleg gyanánt 200.000 koronát.

Ez a bécsi intézet az első évben 14,713.791 korona betétet ért el s a tiszta jövedelem az első üzleti évben 67.878 kor. volt.

A hazai községi takarékpénztárak számban és tekintélyben meg sem közelíthetik ugyan a külföldieket, mindamellett viszonyainkhoz mérten kielégítően és elég szép eredménnyel működnek.

Elég hivatkoznunk a nagykőrösi községi takarékpénztárra, amelynek összforgalma az 1907. évben 22,507.508 koronát tett ki, tiszta nyeresége pedig 80.862 korona volt, vagy a nagybányaira, melynek 1906. évi tiszta nyeresége 62.286 korona 74 fillér és a hajduböszörményire, amelynek 1907. évi tiszta nyeresége 60,233 korona volt.

A felsorolt adatok meggyőző tanulságot tesznek a községi takarékpénztárak életképességéről.

### Valami a kisemberekről.

A hivatalnok, az iparos, a kereskedő, a lateiner nálunk a kisember. Fejlett gazdasági viszonyok között élő országokban, mint a tőkegazdag Franciaországban, vagy Belgiumban, a kereskedőnek vagy iparosnak az a vágya, hogy ne kelljen tovább dolgoznia ötven éves koránál. A zöm el is éri ezt a vágyát. Dolgozik szorgalmasan és körültekintően, míg annyit nem gyűjt össze, hogy tőkájének járadékából megélhet és válik belőle kistőkés és ilyen sok százezer van ezekben a boldog országokban. Nálunk ez az osztály, a hivatalnok is és a lateiner is, férfikora delén, sőt késő öregségéig hitelből él. Szomorú gazdasági viszonyaink a tőkegyűjtést majdnem lehetlenné teszik és akinek nincs nyugdíja, az késő öregségéig izzad és fárad és ha a munkába beleroskad, akkor legtöbbször gyermekei tartják el, akik apjuk nehéz igáját vették magukra. És a hivatalnok? Egész életében, ha csak a véletlen nem segít rajta, a kezdő fizetés sanyarúságait érzi még harminc év múlva is és adósságainak a terhét átvizsi a nyugdíjára is, melyből a törvény csak ezer koronát véd meg.

Ily közgazdasági viszonyok mellett született meg nálunk a sok törpe bank és szövetkezet. Nem azért, hogy takarékbetéteket gyűjtsenek, hanem, hogy a kisember hitelgényeit, ami elől a nagy bankok ridegen elzárkóztak, busás kamatok ellenében kiegyenlítsék. Az elmúlt esztendőben csak Budapesten tizennégy törpebank és ötvenegy koronás hitelszövetkezet szüni meg. Amely van még, az is csak vegetál. A kisembernek hitele pedig sehol sincs. Az a kijelentés, hogy „kisember ne vegyen hitelt igénybe“, az állhat a millio-

mosokra, de nem állhat meg a kisiparosra és kiske-  
reskedőre. De nem állhat meg a hivatalnok- és latei-  
nerememberrel szemben, akinek a hitelre sokszor a meg-  
élhet és szempontjából, bizonyos csapások esetén, szük-  
ségsége van. Ha a nagy bankok megfojtották a szövet-  
kezeteket és törpebankokat, akkor gondoskodjanak  
arról is, hogy üzletkörükbe beleillesszék a kisembe-  
rek hiteligényét is. Egy-két bank már megkezdte, de  
mi ez a nagy kereslethez képest? Utóvégre nincsenek  
mindig nagy állami beruházások és százmilliók köl-  
csönök és a nagytőkének igazán mindegy, hogy az  
állam fizet-e busás kamatot az ő százmilliója után,  
vagy a kisember az ő ezer koronája után. A kisem-  
berek hiteligényeit nem lehet csak úgy félvállról venni,  
különben rövid idő alatt nagy gazdasági válságra  
ébred az ország. És ezt talán nem akarja sem a pénz-  
ügyi világ, sem a kormány. Mert az adófillérek zöme  
mégis csak a kisemberektől gyűl össze.

## Kertségi szabályzat.

(Tervezet.)

### 1. §.

Debreczen szabad királyi város határában, a  
diószegi és ujléti országutak között elterülő 42  
katasztrális hold és 188·5 négyszögöl, drótsod-  
ronnyal körülkerített területen a tulajdonosok  
szőlőtelep létesítését tüzték ki célul, ezen területet  
„Ungvári-féle szőlőskert“ cím alatt kertséggé alakít-  
ván, addig is, míg ezen kert birtokosai vala-  
mely hegyközségbe be nem lépnek, vagy maguk  
külön hegyközséget nem alakítanak, ügyeiket az  
alábbi szabályok szerint intézik.

### 2. §.

A kertség kötelékébe tartoznak mindazon  
birtokosok, kik az 1. §-ban körülírt kertben, te-  
rületnagyságra való tekintet nélkül valamely részt  
tulajdonjoggal birnak.

### 3. §.

*A kertség célja és feladata:*

- a) a szőlőskert birtokosai ügyeinek önálló  
intézése;
- b) a szőlőbetegségek és állati ellenségek elleni  
védekezés;
- c) okszerű szőlőművelés.

### 4. §.

*Kertség ügyeit intézi*

- a) a közgyűlés;
- b) a választmány;
- c) a kertgazda.

### 5. §.

Rendes közgyűlés évenként kétszer és pedig  
február és szeptember hónapokban tartatik.

Rendkívüli közgyűlés összehívható hét tag  
kivánságára és a választmány határozata folytán.  
A tárgysorozat a tagokkal közlendő.

### 6. §.

A közgyűlés határozatait birtokarány szerint  
hozza, szavazattöbbséggel és abban az esetben  
tartható meg, ha a birtokterület egyharmada kép-  
viselve van.

A 400 négyszögöl terület után egy szavazattal,  
400 négyszögölon felüli területtel bírók annyi sza-  
vazattal birnak, ahány 400 négyszögöl területtel  
több birtokuk van, de az összes kertségi birtoko-  
sok szavazatainak egynegyed részénél többet senki  
sem gyakorolhat.

### 7. §.

*A közgyűlés hatásköréhez tartozik:*

- a) a jelen szabályok módosítása és új szabály  
alkotása;
- b) a kertgazda, helyettes kertgazda, egy jegyző,  
egy felügyelő, egy pénztárnok, egy ellenőr és a  
választmányi tagoknak választása;
- c) a kertség költségelőirányzatának megállá-  
pítása;
- d) az évi számadások elbirálása és jóváha-  
gyása;
- e) a köteleessége ellen vétő választmányi tagok  
és tisztviselők elmozdítása;
- f) más hegyközségek vagy kertségek kötelé-  
kébe való felvétel feletti határozat;
- g) a kertség felosztásának kimondása;
- h) kert-őrök felfogadása;
- i) A szüret idejének megállapítása.

### 8. §.

A kertségi közgyűlés és választmányi ülés  
jegyzőkönyvét a megválasztott jegyző vezeti, hi-  
telesítését az elnök által felkért két tag eszközli.

### 9. §.

*A kertségi pénztár bevételei:*

- a) a beiratás és átírási díjak;
- b) birságok;
- c) birtokarány szerint kivetelt díjak.

### 10. §.

*A kertségi pénztár kiadásai:*

- a) a kert-őr díjazása;
  - b) a kert területén levő utak, kutak, kapuk  
és őrház jókarban tartásának költségei.
- Rendkívüli kiadások esetről-esetre a választ-  
mányi ülésen lesznek megállapítva.

### 11. §.

*A kertség választmányi tagjai:*

- a) a kertgazda, mint elnök;
- b) a helyettes kertgazda, mint helyettes elnök;
- c) a kertségi jegyző;
- d) a kertségi pénztárnok;
- e) a kertségi felügyelő;
- f) a kertségi ellenőr;
- g) 4 választmányi tag.

A tisztikar, valamint a választmányi tagok a  
közgyűlés által egy évre választatnak.

## 12. §.

Választmányi ülést a kertgazda belátása szerint hívhat össze, vagy ha azt 3 választmányi tag kéri.

A választmányi ülés határozatképes, ha az elnökön kívül még három választmányi tag van jelen.

## 13. §.

*A választmány hatáskörébe tartozik*

a) a közgyűlés tárgysorozatának megállapítása;

b) a pénztár megvizsgálása és a közgyűlés elé terjesztése;

c) az évi költségelőirányzat szerkesztése;

d) az évi kiadások birtokarány szerinti kivetése;

e) a közgyűlési határozatok végrehajtása;

f) a kertség ingó és ingatlan vagyonának jókarban tartására való felügyelet és azokról leltár készítése;

g) a kertség területén előforduló birtokváltások nyilvántartása;

h) a koránérő szőlők leszedése, szállítása és szüretelése végett beadott írásbeli jelentések felletti határozathozatal;

i) időközben szolgálatból kilépett, esetleg elhalt vagy elbocsátott kert-őr helyett más őr felvételése.

## 14. §.

*A kertgazda vagy helyettesének hatáskörébe tartozik:*

a) elnököl a köz- és választmányi üléseken;

b) a kertségi tisztviselők működését és a választmány határozatának végrehajtását ellenőrzi;

c) a kiadásokat és bevételeket utalványozza;

d) a kertségi utak, kutak és kapuk tisztán és rendben tartásáról gondoskodik;

e) a pénztárnok által tett jelentés szerint hátralékban maradt évi járulékok behajtása iránt intézkedik;

f) a kertségre vonatkozó törvény és szabályzat ellen vétőket, valamint a hozott határozatok teljesítését megtagadókat a választmánynak, esetleg az illetékes hatóságnak írásban bejelenti.

## 15. §.

A jegyző köteles a köz- és választmányi ülésekről jegyzőkönyvet vezetni.

## 16. §.

A pénztárnok köteles a kertség bevételeiről és kiadásairól, a kertgazda vagy helyettese által kiadott bevételi és kiadási utalványok alapján, naplót vezetni; az évi számadást összeállítani és felülvizsgálás végett a választmánynak minden év utolsó ülésén betérjeszteni.

## 17. §.

A felügyelő köteles minden a szőlő kezelést, védekezést illető dolgokra a kertség tagjainak

utbaigazítást adni, fontosabb dolgokról hirdetést készíteni.

Sürgős esetekben választmányi ülés mellőzésével is a kert gazda és felügyelő rendeletet bocsáthat ki, valamely szőlő betegség vagy állati ellenség fellépése esetén azok elleni védekezést illetőleg.

## 18. §.

Ellenőr kötelessége a köz- és a választmányi ülések, kert gazda és felügyelő rendeleteinek végrehajtását, továbbá az őr működését ellenőrizni.

## 19. §.

*A birtokosság jogai.*

A kertség tagjai jogosítva vannak érdekeik megvédése céljából indítványokat tenni és azokat a köz- vagy választmányi ülésen tárgyalatni.

Minden birtokos használhatja területét, a szőlőművelésen kívül oly célra, mely a kertészettel és szőlőműveléssel összefér és arra nem káros.

Minden birtokos a választmány és kert gazda intézkedései ellen a közgyűléshez felelhet.

## 20. §.

*A birtokosok kötelességei.*

a) A költségvetésileg megállapított szükségletekből reájok eső, s birtok arányban kivetett összeget minden évben a kertség pénztárába befizetni. Megengedtetik azonban, hogy a kivetett összeget a birtokosok két részletben fizethessék és pedig az első részletet április hó 30-ig, a második részletet október hó 30-ig fizethetik be.

b) A kert gazdának, helyettes kert gazdának, felügyelőnek és ellenőrnek a hatáskörébe vágó meghagyásokat teljesíteni.

c) A koránérő szőlők esetleges leszedését, a kert gazdának előre bejelenteni. A leszedésre nyert engedély esetén felelősséggel tartozik minden gazda az esetleg okozott károkért.

d) A birtokosok saját érdeke megóvása végett a kertségben csakis gyümölcsfák ültetése engedélyeztetik, az is úgy, hogy a szomszéd területétől legalább 5 méter távolságban essen, a dülöüttől pedig 2 méterre, hogy a közlekedést ne akadályozza. — A szélső sor szőlő és lúgas a határtól 0.50 centiméter távolságra teendő.

Ha később kitűnik, hogy az ültetett fák a szomszédnak kárt okoznak, vagy a szabályt túllépte, a kertgazda vagy a választmány rendeltére a fa a kifogásolt helyről azonnal eltávolítandó s ha ezen rendelet végre nem hajtatnék, a kifogásolt fa a tulajdonos költségére és veszélyére fog eltávolíttatni.

e) Minden birtokos, aki jövőben kertség területén birtokot szerez, annyi 2 korona beiratási díjat tartozik fizetni a kertség pénztárába, ahány 400 négyszögölön felüli birtoka van. A kertség térképén feltüntetett méretek az irányadók.

f) Minden birtokos a hernyóztatást, a fa tisztogatását kellő időben, legkésőbb azonban március hó 15-ig, a permetezést legalább kétszer, az

elsőt június hó 8-ig, a másikat július hó végéig okvetlen elvégeztetni kötelességének tartsa.

g) Minden birtokos köteles a lakását és lakás-változtatását a kertgazdának bejelenteni, ellenkező esetben a gyűlésre való meghívás elmulasztásáért kifogást nem tehet.

h) Minden birtokos köteles saját területén a kertgazda, helyettes kertgazda, felügyelő, ellenőr és a kert-őrnek járását tūrni. — Azon birtokos, aki az előbb említett kertségi előjárók bármelyikét rágalmazná, sértegetné, vagy rendeleteiknek teljesítését megtagadná, a kertség pénztára javára pénzbírsággal büntethető.

#### 21. §.

A kert-őr alkalmazására és szolgálatára nézve a földmivelésügyi magyar királyi miniszterium 1894. évi 48.000. szám alatt kiadott rendeletében foglalt szabályok az irányadók.

#### 22. §.

A kertség utjai közös tulajdont képeznek; ezen utakra trágyát, venyigét, tahulladékot, vagy bármi mást lerakni és állandóan ott tartani semmikor és senkinek sem szabad.

#### 23. §.

Állatokat a kert területén szabadon bocsátani, ebet bevinni vagy vezetni senkinek sem szabad. Szárnyasok vagy egyéb állatok zárt helyen tartatók.

Tarlózás szüret után nem engedtetik meg.

#### 24. §.

Jelen kertségi szabályzatban foglaltak ellen vétők az 1894. évi 40.000. szám alatt kiadott földmivelésügyi magyar királyi miniszteri rendelet 70. §. értelmében kihágást követnek el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújthatók.

Kelt Debreczenben, 1908. évi február hó 23-án tartott évi rendes közgyűlésben.

Pesti János,  
kertgazda.

Kovács István,  
jegyzőhelyettes.

### Selyemtenyésztés.

A földmivelésügyi m. kir. miniszter a selyemtenyésztés emelése céljából kiküldött meghatalmazottja a következő átiratott intézte városunk polgármesteréhez:

*Tekintetes polgármesteri hivatalnak*

*Debreczen.*

Az idej selyemtenyésztéshez szükséges selymérpetét már a legközelebbi napokban kiosztjuk.

Ismeretes lesz a tekintetes hivatal előtt, hogy milyen gyakori azon sajnos eset, hogy különösen az utcákon álló szederfákról mennyire ellenzik a lomboszedést, sőt különféle ártalmas folyadékkal hasznavehetetlenné teszik a szederfák lombját.

Gyakori azon visszasság is, hogy igen sokan csak azért vállalnak selyemhernyót, hogy a házaik előtt álló szederfáknak lomboszásához fentartsák maguknak a jogot. Tenyésztés közben azonban eldobják a hernyóknak nagy részét, minek következtében alig néhány kilogramm gubót hoznak beváltásra. Mindez azért történik, mert a házak előtt levő szederfáknak gyümölcsét felhasználják pálinka főzésre.

Az itt ismertetett sok irányú rosszakaratnak természetesen nem dobjatjuk oda a szegény selyemtenyésztő érdekét, hiszen sokan tisztán ezért nem vállalkoznak selyemtermelésre.

Kétszeres szigorral érvény szerzendő tehát az 1894. évi XII. t.-c. 95. szakaszának d) pontjában foglalt rendelkezésnek, mely a közterületeken, utcákon és közutak mentén álló szeder-

fáknak szabad lomboszását biztosítja a selyemtenyésztőknek. A most hivatkozott törvénybe ütköző kihágások elbírálásánál pedig olyan példa volna statuálandó, mely megszüntetné, vagy legalább nagyban mérsékelné a kihágásokat.

Véleményem szerint a szegény selyemtenyésztők a kiméletlen zaklatások ellen leginkább úgy volnának megóvhatók, ha a törvény gyakori kihirdetésével tudtára adatnék a közönségnek, hogy minden selyemtenyésztő szabadon szedhet lombot az utcákon, köztereken levő szederfákról, tekintet nélkül arra, hogy foglalkozik-e hernyó neveléssel, vagy nem az illető, akinek háza előtt állanak a szederfák.

Melegen kérem tehát a tekintetes polgármesteri hivalt, miszerint méltóztassék ez irányban kegyesen intézkedni és az előforduló lomboszedésgátlási esetek elbírálásánál a legnagyobb erélyvel eljárni.

Ezzel kapcsolatban még arra is bátorkodom kérni a tekintetes hivalt, miszerint kegyeskednék utasítani a városi gazdasági hivalt, hogy az egészen fiatal 10 centiméter átmérőjű törzsszel nem bíró és így lomboszedésre még nem alkalmas szederfákat oltott mész és rézgalic keverékkel permetezzék be, mert, sajnos, tapasztalatból mondhatom, hogy a tenyésztők az ilyen gyenge fákról is leszedik a lombot és ezzel tönkre teszik azokat.

Az ügyet ismert jóindulatu és hathatós támogatásába ajánlv, maradtam teljes tisztelettel

Szekszárd, 1909. évi április hó 10-én.

a miniszteri meghatalmazott megbízásából:

Soltész, s. k.

### Hirek.

— **Jóváhagyás.** A belügyminiszter a város 1909. évi költségelirányzatát csekély észrevétel mellett helybenhagyta, valamint 1908-iki költségvetésre tett észrevételek tárgyában tett tanácsi felvilágosítási jelentést tudomásul vette.

— **Országos tejjgazdasági kongresszus.** Az országos tejjgazdasági kongresszus tagjai június 12-én érkeznek Debreczenbe. Megtekintik ez alkalommal a Hortobágyot, hol a város vendégei lesznek.

— **Az aradi piacról.** Arad sz. kir. város azon határozatát, melylyel kimondta, hogy a viszontelárusítók a piacon csak reggel 7 órakor kezhetnek meg vásárlásukat, a belügyminiszter jóváhagyta. A kofák garázdálkodása ezzel ott véget ér. Minden esetre egy ilyen határozat hozatala nálunk is olcsóbbá tenné a piacot.

— **Az országos gyermekvédő Liga debreczeni fiókja** május 22-én és 23-án rendezi a gyermeknapot. A rendezőbizottság mindent elkövet, hogy a gyermeknapok minél több jövedelmet hozzanak az emberszeretet főnséges céljaira.

<b>!! Most jelent meg!!</b>	
<b>„Ős Debreczen“</b>	
Elbeszélések Debreczen multjából. Irta: KONCZ ÁKOS.	
Ára díszes kiállításban 3 kor.	
Kapható a szerzőnél (Városház, földszint 7. számú szoba) vagy lapunk kiadó-hivatalában, a városi nyomdavidálatnál. o	